

Hogeschool van Arnhem en Nijmegen

B Opleiding tot leraar basisonderwijs

Beperkte opleidingsbeoordeling

Samenvatting

In juni en september 2020 is de bestaande hbo-bachelor Opleiding tot leraar basisonderwijs van Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN Pabo) bezocht door een visitatiepanel van NQA. De opleiding kent een voltijd- en een deeltijdvariant. Deze visitatie betreft alleen de voltijdvariant van de opleiding, de deeltijdvariant is recent geaccrediteerd in het kader van het Experiment Leeruitkomsten (april 2020).

HAN Pabo combineert een robuust programma met flexibele elementen en geeft studenten veel ruimte voor profilering en zelfregie. Kenmerkend voor de opleiding is een intensieve samenwerking op alle fronten: samenwerking tussen de opleiding en studenten (student als partner), samenwerking tussen opleiding en werkveld (Samen Opleiden), samenwerking tussen commissies en samenwerking tussen docenten.

Standaard 1: Beoogde leerresultaten

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De beoogde leerresultaten van de opleiding sluiten aan op de Dublin descriptor, de landelijke bekwaamheidseisen en de landelijke kennisbases. De eindkwalificaties voor Leren en Lesgeven met ICT zijn een waardevolle en relevante aanvulling op de beoogde leerresultaten. De opleiding profileert zich duidelijk met deze eindkwalificaties. De opleiding zorgt voor afstemming van de eindkwalificaties met de ontwikkelingen en behoeften van het werkveld en met inzichten uit onderzoek. De opleiding maakt hiervoor goed gebruik van samenwerkingsverbanden met het regionale werkveld en het kenniscentrum Kwaliteit van leren.

Door de beoogde leerresultaten en het beroepsbeeld nog scherper en genuanceerder te formuleren, kan de opleiding het 'eigene' van de HAN-leraar duidelijker verwoorden. Het panel raadt de opleiding aan om de tijd te nemen om hierover in gesprek te gaan met de studenten, de opleiders en het werkveld.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

Het curriculum is degelijk opgezet met een robuuste kern en daaromheen flexibele elementen. De opleiding geeft studenten veel ruimte voor profilering en zelfregie. Het panel vindt dat de opleiding er goed in slaagt om studenten als partners te benaderen. De samenwerking tussen opleiders, student en werkveld is een sterk punt van de opleiding.

De opleiding streeft naar verdere integratie tussen verschillende vakgebieden en tussen theorie en praktijk in het curriculum. Het panel moedigt de opleiding aan om dit verder uit te bouwen en hierbij duidelijke keuzes te maken om de kern van het programma scherper neer te zetten. Dat geeft nog meer ruimte voor integratie binnen het curriculum. Een aandachtspunt daarbij is het duidelijk en nadrukkelijk verwoorden van de samenhang in het curriculum en de inhoud van de integratieve onderdelen voor studenten, (nieuwe) medewerkers en het werkveld.

De curricula van Pabo-ALO en ALPO zijn doordacht opgezet en sluiten aan op de eigenschappen en leerbehoeften van de specifieke doelgroepen. In de verdere ontwikkeling van de Pabo-ALO kan meer verbinding tussen het pabo- en het ALO-onderwijs komen door meer gezamenlijke onderwijseenheden aan te bieden en daarnaast het leren in de praktijk van beide opleidingen meer te integreren.

HAN Pabo kent een deskundig en betrokken docententeam. Het docententeam kenmerkt zich door een grote leerbereidheid, met veel aandacht voor informeel leren van en met elkaar. Het Samen Opleiden is merkbaar verankerd in het DNA van de opleiding en de samenwerking tussen opleiders, student en werkveld is een krachtig kenmerk van de opleiding. Het panel moedigt de opleiding aan om het proces van 'ontschotten' door te zetten en ruim baan te geven aan initiatieven als de driehoeksgesprekken, job rotation en de interdisciplinaire leerteams van instituu- en schoolopleiders.

Standaard 3: Toetsing

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

HAN Pabo heeft een duidelijk toetsbeleid dat de basis vormt voor een verantwoorde manier van toetsen en beoordelen. De opleiding maakt gebruik van een krachtige variatie van toetsvormen die studenten in staat stellen om hun kennis en bekwaamheden op het juiste niveau aan te tonen. De opleiding betreft het werkveld op een actieve en constructieve manier bij de toetsing en beoordeling.

De opleiding heeft de borging van de toetskwaliteit en de beoordeling van het afstuderen goed op orde. De examencommissie kent een sterke samenstelling door de toevoeging van twee werkveldleden en een deskundige vanuit het kenniscentrum Kwaliteit van Leren. De samenwerking tussen de verschillende borgingscommissies biedt volgens het panel een goede uitgangspositie om ontwikkelingsgericht toetsen op een doordachte manier verder uit te werken.

Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De eindwerken laten zien dat studenten op een passend niveau afstuderen en de beoogde leerresultaten bereiken. De opleiding levert startbekwame leraren af die direct aan de slag kunnen in het basisonderwijs. Het werkveld is enthousiast over de aansluiting van de opleiding met de beroepspraktijk en de kwaliteit van de afgestudeerden. De opleiding mag hier volgens het panel met recht trots op zijn. De innovatieve bekwaamheden die nodig zijn om een nieuwsgierige en onderzoekende houding te blijven ontwikkelen, zouden een duidelijkere plaats in het afstuderen mogen krijgen.

De studieroutes ALPO en Pabo-ALO zijn van meerwaarde voor zowel studenten als het werkveld. De opleiding zou de toegevoegde waarde van academisch geschoolde leraren basisonderwijs nog meer onder de aandacht mogen brengen bij het werkveld, om te zorgen dat ALPO-afgestudeerden in passende functies en op passende ontwikkelingspaden terechtkomen en daarmee behouden kunnen blijven voor het onderwijs.

Inhoudsopgave

<u>Samenvatting</u>	4
<u>Inleiding</u>	8
<u>Schets van de opleiding / Karakteristiek</u>	10
<u>Basisgegevens opleiding</u>	11
<u>Beoordeling NVAO-standaarden</u>	13
<u>Standaard 1</u> <u>Beoogde leerresultaten</u>	14
<u>Standaard 2</u> <u>Onderwijsleeromgeving</u>	17
<u>Standaard 3</u> <u>Toetsing</u>	23
<u>Standaard 4</u> <u>Gerealiseerde leerresultaten</u>	28
<u>Eindoordeel over de opleiding</u>	31
<u>Aanbevelingen</u>	32
<u>Bijlagen</u>	33
1. <u>Bezoekprogramma</u>	34
2. <u>Bestudeerde documenten</u>	36

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de bestaande hbo-bacheloropleiding Opleiding tot leraar basisonderwijs van Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN Pabo). Het visitatiepanel van NQA dat de beoordeling heeft uitgevoerd is samengesteld door NQA, in opdracht van Hogeschool van Arnhem en Nijmegen en in overleg met de opleiding. Voorafgaand aan de visitatie heeft de NVAO het panel goedgekeurd.

Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Ook bevat het enkele aanbevelingen voor de opleiding. Het rapport is opgesteld conform het *Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs* van de NVAO (2018) en de *NQA Handleiding Opleidingsvisitaties Hoger Onderwijs 2019 Beperkte Opleidingsbeoordeling*.

De visitatie heeft plaatsgevonden in twee delen: op 17 juni 2020 (online) en 30 september 2020 (op locatie).

Het visitatiepanel bestond uit:

dr. B. (Bob) Koster (voorzitter, domeindeskundige)

dr. J.J.M. (Jeannette) Geldens (domeindeskundige)

R. (René) Tips (werkvelddeskundige)

J.J. (Jippe) Mudde (studentlid)

Wietske Rowaan MA, auditor van NQA, trad op als auditor van het panel.

De Opleiding tot leraar Basisonderwijs van HAN is ingedeeld in de visitatiegroep HBO Pabo Midden. Afstemming tussen alle deelpanels heeft allereerst plaatsgevonden door de instructie die de panelleden krijgen met betrekking tot het beoordelingskader. De tussen Hobéon en NQA gekalibreerde criteria voor de beoordeling maken onderdeel uit van deze instructie. Daaraan voorafgaand is de afstemming geborgd door overlap in de bezetting tussen alle deelpanels. Daarnaast is, rekening houdend met het feit dat elke opleidingsbeoordeling een individuele beoordeling betreft, vanuit de overlap in de bezetting, waar relevant, voortschrijdend gereflecteerd op vorige bezoeken binnen deze visitatiegroep. De afstemming tussen de panels wordt verder geborgd door de ondersteuning van, zo veel mogelijk, dezelfde secretaris vanuit NQA en andere evaluatiebureaus en door de inzet van getrainde voorzitters.

Werkwijze panel en procesverloop

Voor de opleidingsbeoordeling heeft de opleiding een zelfevaluatie en bijlagen aangeboden. Voor de beoordeling van de gerealiseerde leerresultaten heeft het panel vijftien afstudeerdossiers van recent afgestudeerden bestudeerd. Deze vijftien dossiers zijn geselecteerd op basis van een groslijst van alumni van de afgelopen twee jaar. Bij de selectie is rekening gehouden met een spreiding in studentwaardering en studieroutes, zoals opgenomen in bijlage 2.

Vanwege de Covid-19 crisis en de daaruit volgende overheidsbeperkingen, is het visitatiebezoek gesplitst in een online bezoek en een locatiebezoek. Het panel heeft eerst met elkaar kennisgemaakt in een online overleg, waarbij ook de (online) werkwijze met elkaar is besproken. Het tweede online overleg betrof het inhoudelijke vooroverleg. Tijdens dit vooroverleg zijn de panelleden geïnstrueerd over de werkwijze van NQA en de NVAO-kaders en zijn voorlopige bevindingen besproken aan de hand van het bestudeerde materiaal (bijlage 2). Aansluitend aan

dit inhoudelijke vooroverleg heeft het panel een online gesprek gevoerd met het opleidingsmanagement ten behoeve van kennismaking en om focus te geven aan het visitatiebezoek. Zowel tijdens het vooroverleg als tijdens de visitatie zijn bevindingen voortdurend gedeeld binnen het panel.

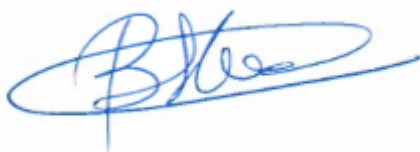
Op woensdag 17 juni 2020 heeft het eerste gedeelte online plaatsgevonden via de applicatie Blue Jeans. Op deze dag heeft het panel gesproken met het management van de opleiding, met vertegenwoordigers van het werkveld en met alumni. Op 30 september 2020 heeft het locatiebezoek plaatsgevonden. Tijdens dit bezoek heeft het panel gesproken met diverse stakeholders van de opleiding, onder wie studenten, docenten (examinatoren) en schoolopleiders. Aan het einde van het bezoek is de door het panel verkregen informatie verwerkt tot een totaalbeeld en tot een voorlopig oordeel met argumentatie. Tijdens een afsluitende mondelinge terugkoppeling heeft de voorzitter van het panel het eindoordeel en de belangrijke bevindingen meegedeeld aan de opleiding. Medewerkers en studenten van de opleiding zijn in de gelegenheid gesteld om het panel te benaderen buiten het vastgestelde programma (inloopspreekuur). Hiervan is geen gebruik gemaakt.

Na het visitatiebezoek is een conceptrapportage opgesteld en voorgelegd aan het panel. Met de input van de panelleden is een tweede concept opgesteld, dat ter controle op feitelijke onjuistheden is voorgelegd bij de opleiding. De panelleden hebben kennis genomen van de reactie van de opleiding en waar nodig zijn aanpassingen doorgevoerd. Vervolgens is het rapport definitief vastgesteld. Met alle (mondeling en schriftelijk) verstrekte informatie heeft het panel tot een weloverwogen oordeel kunnen komen.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Utrecht, december 2020

Panelvoorzitter

dr. B. Koster

Auditor

W. Rowaan

Schets van de opleiding / Karakteristiek

De Opleiding tot leraar Basisonderwijs van Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN Pabo) wordt aangeboden in Arnhem en Nijmegen. Ten tijde van de vorige visitatie hadden beide locaties een eigen curriculum. In 2015 is HAN Pabo gestart met het ontwikkelen van een gezamenlijk curriculum voor de beide locaties. Dit curriculum is ontwikkeld in samenwerking met vertegenwoordigers van het werkveld en het kenniscentrum Kwaliteit van Leren. Het nieuwe curriculum is gefaseerd ingevoerd en in 2018-2019 is de eerste lichter studenten afgestudeerd, die volledig volgens het nieuwe curriculum zijn opgeleid.

HAN Pabo heeft drie bekostigde partnerschappen Samen Opleiden.¹ Binnen deze partnerschappen werkt de opleiding met verschillende schoolbesturen samen om het programma uit te voeren en te verbeteren.

De opleiding heeft in de afgelopen jaren met grote wijzigingen in de organisatiestructuur te maken gehad. Sinds 1 januari 2020 maakt HAN Pabo deel uit van de Academie Educatie (AE), één van de veertien academies van HAN. Per september 2020 is het managementteam van de Academie Educatie opnieuw ingevuld, passend bij de nieuwe organisatiestructuur. Daarnaast is de opleiding met resultaatverantwoordelijke opleidingsteams gaan werken (vanaf studiejaar 2018-2019). Deze teams zijn verdeeld over de verschillende opleidingsfasen, studieroutes en locaties. Lerarenopleiders werken zoveel mogelijk in hetzelfde team. De teams worden aangestuurd door een teamleider. De acht teamleiders zorgen samen met de academiemanagers voor de dagelijkse leiding van de pabo. De academiemanagers en de academiecteur vormen samen het beleidsbepalende orgaan van de Academie Educatie.

Het voltijdprogramma kent naast het reguliere programma twee specifieke afstudeerrichtingen: de Academische Lerarenopleiding Primair Onderwijs (ALPO) en de Pabo-ALO.

De ALPO is gestart in september 2009 en is een vierjarig, voltijds bi-diplomeringstraject in samenwerking met de Radboud Universiteit te Nijmegen. Deze studieroute richt zich op studenten met een vwo-diploma. Het onderwijsprogramma van de ALPO is zo opgesteld dat studenten in vier jaar zowel de Opleiding tot Leraar basisonderwijs aan de HAN kunnen afronden, als de wo-bacheloropleiding Pedagogische Wetenschappen aan de Radboud Universiteit.² Studenten kunnen na het afronden van de ALPO instromen in de Master Pedagogische Wetenschappen of Onderwijswetenschappen aan de Radboud Universiteit.

Sinds september 2018 biedt de HAN ook het gecombineerde programma Pabo-ALO aan: een combinatie van de Opleiding tot Leraar basisonderwijs en de bacheloropleiding Leraar Lichamelijke Opvoeding (ALO).³ Het programma is zo opgesteld dat studenten na vier jaar de pabo kunnen afronden en na vijf jaar ook het ALO-programma. De reguliere voltijdse studieroute kan zowel in Arnhem als Nijmegen gevolgd worden. ALPO en Pabo-ALO worden alleen aangeboden in Nijmegen.

---

¹ Eén van deze partnerschappen betreft een aspirant partnerschap.

² De opleiding Pedagogische Wetenschappen van Radboud Universiteit is geaccrediteerd in 2018, de onderhavige beoordeling betreft alleen de Opleiding tot leraar Basisonderwijs van Hogeschool Arnhem Nijmegen.

³ De opleiding Leraar Lichamelijke Opvoeding van Hogeschool Arnhem Nijmegen is geaccrediteerd in 2017, de onderhavige beoordeling betreft alleen de Opleiding tot leraar Basisonderwijs van Hogeschool Arnhem Nijmegen.

De instroom in de opleiding is de afgelopen jaren toegenomen. In 2019-2020 startten 93 studenten met de voltijdopleiding in Arnhem, 252 studenten met de voltijdopleiding in Nijmegen, 60 studenten met ALPO en 30 studenten met Pabo-ALO.

Terugblik vorige visitatie

De vorige visitatie vond plaats in 2014 toen beide opleidingslocaties nog elk een eigen curriculum hadden. De belangrijkste aanbevelingen van de visitatiecommissie betroffen:

- Scherp blijven op eenduidige beoordeling van de afstudeerstage;
- Goed monitoren van de onderzoeksleerlijn;
- Uitbreiding van en kennisdeling over kwaliteitsontwikkeling Samen Opleiden tussen de partnerschappen voor samen opleiden.

Het panel is van mening dat de opleiding de aanbevelingen adequaat heeft opgepakt en heeft gebruikt bij de ontwikkeling van het nieuwe gezamenlijke curriculum. De driehoeksgesprekken tussen student, instituutsopleider (HAN Pabo) en schoolopleider (werkveld) zijn een belangrijke verbetering van de begeleiding en beoordeling van het afstudeeronderzoek. De onderzoeksleerlijn is duidelijk zichtbaar in het curriculum en wordt afgesloten met het afstudeeronderzoek. Ten slotte heeft de opleiding de afgelopen periode zichtbaar geïnvesteerd in het uitbreiden van de partnerschappen Samen Opleiden en steekt zij veel energie in kennisdeling en kalibratie.

Basisgegevens opleiding

Naam opleiding in Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs (CROHO)	B Opleiding tot leraar basisonderwijs
ISAT-code CROHO	34808
Oriëntatie en niveau opleiding	hbo
Niveau opleiding	bachelor
Graad	Bachelor of Education
Aantal studiepunten	240
Variant(en)	Voltijd
Afstudeerrichtingen	Regulier ALPO (Academische lerarenopleiding primair onderwijs) Pabo-ALO
Opleidingslocatie(s)	Arnhem en Nijmegen
Onderwijstaal	Nederlands

Beoordeling NVAO-standaarden

Standaard 1 Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De beoogde leerresultaten van de opleiding sluiten aan op de Dublin descriptoren, de landelijke bekwaamheidseisen en de landelijke kennisbases. De opleiding heeft in aanvulling hierop specifieke eindkwalificaties ICT geformuleerd en sluit daarmee gericht aan op een behoefte uit het regionale werkveld. De ICT-eindkwalificaties zijn volgens het panel een waardevolle en relevante aanvulling op de beoogde leerresultaten en de opleiding profileert zich hier duidelijk mee. De opleiding zorgt voor een adequate afstemming van de eindkwalificaties met de ontwikkelingen en behoeften van het werkveld en met inzichten uit onderzoek, middels samenwerkingsverbanden met het regionale werkveld en het kenniscentrum Kwaliteit van Leren. Het panel vindt het (internationale) hbo-niveau en de beroeps- en praktijkgerichte oriëntatie van de opleiding voldoende aangetoond.

Het beroepsbeeld en de beoogde leerresultaten zijn volgens het panel vrij algemeen geformuleerd. Door de beoogde leerresultaten en het beroepsbeeld scherper en genuanceerder te formuleren, kan de opleiding het 'eigene' van de HAN-leraar duidelijker verwoorden. Het scherper krijgen van het beroepsbeeld en de beoogde leerresultaten zal ook helpen om focus aan te brengen in het curriculum en het afstudeerprofiel, bijvoorbeeld ten aanzien van de bekwaamheden die een student nodig heeft om een nieuwsgierige en onderzoekende houding te (blijven) ontwikkelen. Het panel raadt de opleiding aan om de tijd te nemen om hierover in gesprek te gaan met de studenten, de opleiders en het werkveld.

Onderbouwing

Beroepsbeeld

Het beroepsbeeld is tot stand gekomen in samenwerking met het regionale werkveld en is in 2017 herijkt vanuit overleg met besturen voor primair en speciaal onderwijs in de regio Arnhem-Nijmegen. De startbekwame leraar in de regio Arnhem-Nijmegen is een 'onderzoekende, nieuwsgierige professional die midden in de wereld staat en het verschil maakt voor kinderen', zo vatte één van de gespreksdeelnemers het beroepsbeeld samen. In het *Opleidingsplan HAN Pabo* heeft het panel het volledige beroepsbeeld gelezen. Het beroepsbeeld bestaat uit vier uitgangspunten. De startbekwame leraar:

- doet vanuit samenwerking recht aan verschillen tussen leerlingen;
- is nieuwsgierig en onderzoekend naar nieuwe vormen van leren;
- stimuleert leerlingen tot leren en leren leren;
- blijft zichzelf ontwikkelen, in interactie met de professionele leergemeenschap (reflectieve professional).

Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten van HAN Pabo zijn direct afgeleid van de landelijke bekwaamheidseisen en kennisbases voor de leraar primair onderwijs (vastgesteld in 2017 door Vereniging Hogescholen). De bekwaamheidseisen zijn te verdelen in vier groepen:

- De brede professionele basis: de startbekwame leraar is een vakinhoudelijk, vakdidactisch en pedagogisch bekwame onderwijsprofessional met een open en kritische houding.
- Vakinhoudelijk bekwaam: de vakinhoudelijk bekwame leraar beheerst de inhoud van het onderwijs dat hij verzorgt.
- Pedagogisch bekwaam: de pedagogisch bekwame leraar realiseert op een professionele, ontwikkelingsgerichte werkwijze en in samenwerking met zijn collega's een veilig, ondersteunend en stimulerend leerklimaat voor zijn leerlingen.
- Vakdidactisch bekwaam: de vakdidactisch bekwame leraar maakt op een professionele, ontwikkelingsgerichte wijze, in afstemming met zijn collega's en passend bij het onderwijskundige beleid van zijn school, de vakinhoud leerbaar voor zijn leerlingen.

De landelijke kennisbasis voor de leraar primair onderwijs bestaat uit een generieke kennisbasis en dertien kennisbases voor de verschillende schoolvakken (aardrijkskunde, beeldend onderwijs, bewegingsonderwijs, dans en drama, Engelse taal, geestelijke stromingen, geschiedenis, handschrift, muziek, natuur en techniek, Nederlandse taal, rekenen, wiskunde en ICT). In aanvulling op de landelijke bekwaamheidseisen, en vanuit regionale afspraken met schoolbesturen, heeft HAN Pabo specifieke eindkwalificaties voor ICT opgesteld. Het panel constateert dat de opleiding op dit punt een duidelijke vertaling heeft gemaakt van het beroepsbeeld naar de beoogde leerresultaten en hiermee aansluit op een concrete behoefte uit het regionale werkveld.

In het *Opleidingsplan HAN Pabo* heeft de opleiding de vier bekwaamheidseisen, de Dublin Descriptoren, de landelijke kennisbases en de ICT-eindkwalificaties uitgewerkt in curriculumoverzichten, voor zowel het reguliere voltijdprogramma, het Pabo-ALO-curriculum en het ALPO-curriculum. Het panel constateert dat het geheel aan onderwijseenheden de beoogde leerresultaten afdekt en aansluit bij de Dublin descriptoren. Het panel vindt het (internationale) hbo-niveau en de beroeps- en praktijkgerichte oriëntatie van de opleiding voldoende aangetoond.

Een tussentijdse audit in 2019 heeft laten zien dat HAN Pabo het beeld van de startbekwame leraar scherper kan formuleren. Het panel sluit zich bij deze constatering aan. Het beroepsbeeld is vrij algemeen en het panel mist een vertaalslag van het beroepsbeeld naar een concrete invulling van de 'innovatieve' bekwaamheden die een startbekwame leraar nodig heeft om nieuwsgierig en onderzoekend om te gaan met onderwijsinnovaties en zichzelf te blijven ontwikkelen. De innovatieve houding van de startbekwame leraar beperkt zich volgens het panel in het huidige beroepsbeeld nog teveel tot ICT-vaardigheid en de eigenschappen van de reflectieve professional lijken zich vooral op de individuele en procesmatige ontwikkeling van de leraar te richten. Het panel is van mening dat de opleiding ten aanzien van de innovatieve bekwaamheden nog meer zouden kunnen inspelen op het voorbereiden van studenten op (het meewerken aan) inhoudelijke vernieuwingen in het basisonderwijs door ook te focussen op de inhoud van die vernieuwingen. Een verdere explicitering van het beroepsbeeld en een concretisering van de bekwaamheden waarover een startbekwame leraar in de regio Arnhem-Nijmegen moet beschikken, zou volgens het panel ook de profilering van de opleiding ten goede komen.

Afstemming met het werkveld en onderzoek

De convenanten Samen Opleiden van HAN Pabo met schoolbesturen worden in 2021 vernieuwd. In de nieuwe convenanten worden expliciete afspraken gemaakt over gezamenlijke curriculumontwikkeling en het realiseren van de ambities voor Samen Opleiden en Samen Professionaliseren in de regio. Het panel juicht dit van harte toe. Het vernieuwen van de convenanten biedt volgens het panel een goede gelegenheid om het beroepsbeeld en de beoogde leerresultaten samen met het werkveld verder uit te denken en scherper te maken.

HAN Pabo gebruikt inzichten uit onderzoek van het kenniscentrum Kwaliteit van Leren van de HAN om de opleiding op onderbouwde wijze verder te ontwikkelen. De opleiding besteedt veel aandacht aan interdisciplinaire samenwerking tussen onderzoekers, docenten, studenten en basisscholen in de regio, bijvoorbeeld binnen de onderzoekswerkplaatsen 'Leren en lesgeven met ICT' en 'Werkplaats Onderwijskansen Arnhem Nijmegen' (WOAN). De opleiding heeft daarnaast verschillende structurele overlegvormen met het werkveld. In de Stuurgroep Samen Opleiden zijn de verschillende regio's binnen het werkgebied van HAN Pabo vertegenwoordigd en vindt afstemming plaats over samen opleiden en professionaliseren. De opleiding organiseert daarnaast jaarlijks een conferentie over samen opleiden en professionaliseren, bestemd voor bestuurders, directeuren en schoolopleiders van alle opleidingsbesturen. Overleg over leren en lesgeven met ICT vindt plaats via het Community Learning Centre (overleg van de drie Arnhemse schoolbesturen, een regionaal bestuur voor speciaal onderwijs, de pabo en de academie educatie) en het iXperium Nijmegen (overleg van vijf schoolbesturen uit de regio Nijmegen, het Centre of Expertise leren en lesgeven met ICT en de pabo).

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De opleiding combineert een robuust programma met flexibele elementen en geeft studenten veel ruimte voor profilering en zelfregie. Het panel vindt dat de opleiding er goed in slaagt om studenten als partners te benaderen. De samenwerking tussen opleiders, student en werkveld is een sterk punt van de opleiding.

De opleiding is op de goede weg om tot een innovatief en geïntegreerd curriculum te komen. Het panel moedigt de opleiding aan om dit verder uit te bouwen. Het panel spoort de opleiding aan om gedurende dit proces na te gaan wat de kern van het programma is en daarin ook keuzes te durven maken. Dat geeft nog meer ruimte voor integratie. De samenhang in het curriculum en de inhoud van de integratieve onderdelen kan nog duidelijker en nadrukkelijker verwoord worden voor studenten, (nieuwe) medewerkers en het werkveld.

De curricula van Pabo-ALO en ALPO zijn doordacht opgezet. In de verdere ontwikkeling van de Pabo-ALO kan meer verbinding tussen het pabo- en het ALO-onderwijs komen door meer gezamenlijke onderwijseenheden aan te bieden en daarnaast het leren in de praktijk van beide opleidingen meer te integreren.

Daarnaast meent het panel dat de verschillende studieroutes elkaar zouden kunnen versterken door studenten uit het voltijdtraject, Pabo-ALO en ALPO ook gezamenlijk aan onderwijsactiviteiten deel te laten nemen.

HAN Pabo kent een deskundig docententeam, dat zich kenmerkt door een grote leerbereidheid. Het Samen Opleiden is merkbaar verankerd in het DNA van de opleiding. Het panel moedigt de opleiding aan om het proces van 'ontschotten' door te zetten en ruim baan te geven aan initiatieven als de driehoeksgesprekken, job rotation en de interdisciplinaire leerteams van instituuts- en schoolopleiders.

Onderbouwing

Opzet van het programma en opleidingsvisie

De opleiding heeft op basis van onderzoek van het HAN-lectorat 'Meervoudige professionaliteit van leraren' zes kwaliteitskenmerken geformuleerd die de basis vormen voor het curriculum:

- Het leren van leerlingen staat centraal;
- Een gedeelde visie op leren en opleiden;
- Coherent en congruent opleiden;
- Begeleiden op professionele identiteitsontwikkeling;
- Integratie van theorie en praktijk;
- Samen opleiden en ontwikkelen vanuit een netwerk.

Om aan deze kwaliteitskenmerken te kunnen voldoen heeft de opleiding een 'permeabel curriculum' ontwikkeld waarin studenten leren om het eigen handelen te verbeteren vanuit inzichten uit de leer- en ontwikkelingspsychologie. Het permeabele curriculum is zo opgesteld dat het curriculum kan meebewegen en aangepast kan worden op ontwikkelingen in de beroepspraktijk en samenleving. Er is een robuust kerncurriculum dat bestaat uit vaste onderwijseenheden met daaromheen een flexibele schil. De flexibele schil biedt experimenteeruimte en ruimte voor verdieping en verbreding van studenten. Onderdelen uit de flexibele schil kunnen na verloop van tijd in het kerncurriculum opgenomen worden. Dit is bijvoorbeeld gebeurd met het ICT-onderwijs. Flexibele elementen zijn masterclasses, SAP-taken ('student-als-partner') en een minor van 30 EC in jaar 3. Een stage maakt elk jaar deel uit van het onderwijsprogramma. De curriculumoverzichten van de reguliere voltijdroute, ALPO en Pabo-ALO zijn te vinden in bijlage 3.

De opbouw in het onderwijsprogramma krijgt vorm aan de hand van drie kerntaken. Het onderwijs en de begeleiding wordt afgestemd op de groei die van studenten verwacht wordt. Deze kerntaken zijn:

1. 'kan en wil ik leraar worden?' (propedeuse),
2. 'kan ik mijn handelen pedagogisch en didactisch verantwoorden?' (kernfase) en
3. 'waar kan en wil ik me als startende leraar doorontwikkelen?' (afstudeerfase).

Naast de vakinhoudelijke lessen en de stage kent de opleiding een opbouw langs drie leerlijnen (ICT, internationalisering en onderzoek) en twee ondersteuningslijnen (professioneel schrijven en coaching). Via de leer- en ondersteuningslijnen ontwikkelen studenten zich als persoon en als professional.

Uit het *Opleidingsplan* maakt het panel op dat het curriculum een passende niveau-opbouw heeft. Om toe te werken naar het gewenste eindniveau maakt de opleiding gebruik van de niveaus van Miller. In elke opleidingsfase ligt het accent op een steeds hoger niveau van integratie van theorie en praktijk.

Inhoud van het programma

In onderwijseenheden wordt op een vakoverstijgende, thematische manier aan de kennisbases en bekwaamheidseisen gewerkt. Door vakoverstijgend te werken, wil de opleiding stimuleren dat studenten begrip krijgen van de samenhang tussen de ontwikkeling van leerlingen en de verschillende kennisbases van de vakken. Zo volgen studenten in de kernfase de onderwijseenheid 'Ontwikkeling in kaart brengen'. Hierin leren zij opbrengstgericht en handelingsgericht te werken (generieke kennisbasis), verbonden met de leergebieden taal en rekenen-wiskunde.

Het panel heeft tijdens het visitatiebezoek gemerkt dat het geven van geïntegreerd onderwijs voor docenten vanzelfsprekend is. Docenten gaven vol enthousiasme verschillende voorbeelden waarin vakgebieden als kunst en rekenen, kunst en natuur/techniek, en wereldoriëntatie en lichamelijk onderwijs geïntegreerd aangeboden werden. Het panel heeft ook gehoord dat het voor studenten niet altijd duidelijk is waarom onderwijs geïntegreerd wordt aangeboden, en wat de opbouw en samenhang tussen de onderwijseenheden over de fases heen is. Het docententeam heeft hier al oog voor, zo bleek uit een gesprek waarin een docent dit als volgt verwoordde: 'integratief onderwijs zit in onze natuur, maar voor studenten is het nog niet vanzelfsprekend'. Het panel sluit zich hierbij aan en moedigt de opleiding aan om aandacht te besteden aan de explicitering en verantwoording van het geïntegreerde onderwijs.

Het panel constateert aan de hand van de documentatie en gesprekken dat het overgrote deel van het onderwijs thematisch en geïntegreerd is, maar dat de opleiding voldoende aandacht houdt voor het onderwijzen van vakspecifieke kennis en vaardigheden. Het opleidingsplan, de curriculumoverzichten en de beschrijvingen van de onderwijseenheden laten zien dat de kennisbases en bekwaamheidseisen binnen het geheel van onderwijseenheden zijn geborgd. Het panel constateert ook dat het curriculum erg vol is, wat ten koste kan gaan van de diepgang van het onderwijs. Het panel spoort de opleiding aan om na te gaan wat de kern van het programma is en van hieruit gerichte keuzes te maken.

Beroepsvaardigheden komen niet alleen in de stages aan bod, maar vormen merkbaar een rode draad in het gehele curriculum. Studenten passen de geleerde theorie toe door opdrachten uit te voeren op de stageschool. Die opdrachten liggen niet altijd vast, maar kunnen door de student afgestemd worden op de stageschool en hun eigen ontwikkelingsbehoefte.

De leerlijn onderzoeksvaardigheden komt in alle fases van de opleiding aan bod en mondt uit in het afstudeeronderzoek. In verschillende onderdelen van het curriculum is een duidelijke verbinding met de lectoraten zichtbaar. Zo zijn onderzoekers van het Kenniscentrum en promovendi betrokken bij de masterclasses en werkt HAN Pabo samen met lectoren en onderzoekers van het kenniscentrum Kwaliteit van Leren bij de ontwikkeling van het curriculum.

Internationalisering komt via de leerlijn internationalisering in de propedeuse, kernfase en afstudeerfase aan bod. De opleiding legt de focus op het leren toepassen van kennis en vaardigheden op het gebied van internationalisering in het basisschoolonderwijs. Studenten leren bijvoorbeeld hoe zij kunnen inspelen op diversiteit en interculturele communicatie binnen een onderwijscontext. Ook leren zij onderwijs ontwerpen en uitvoeren op het gebied van wereldburgerschap. Het panel vindt dit passende vaardigheden voor leraren in het basisonderwijs.

Studenten kiezen aan het eind van het tweede jaar voor een leeftijdsspecialisatie: het jonge kind of het oudere kind. Zij kunnen gedurende hun opleiding ook het jenaplan-diploma en/of levensbeschouwelijke diploma's of getuigschriften (katholiek onderwijs, openbaar onderwijs of Diploma Christelijk Basisonderwijs) behalen. Daarnaast zijn er profileringsmogelijkheden via vakverdieping, masterclasses, Student Als Partner-taken (SAP-taken), minoren en het afstudeeronderzoek. Ook worden studenten gestimuleerd om een stageschool te kiezen die aansluit op hun profileringswensen.

Curriculum Pabo-ALO

Het gecombineerde programma Pabo-ALO is in september 2018 van start gegaan. De doelstelling van het gecombineerde programma is om het pabo-onderwijs en ALO-onderwijs zoveel mogelijk te integreren door niet alleen vrijstellingen over en weer te geven, maar ook gezamenlijk onderwijseenheden aan te bieden en gezamenlijk stages te organiseren.

Pabo-ALO is een voltijdse afstudeerrichting, waarbij de invulling van het (toets)programma deels is afgeleid van het reguliere voltijdprogramma en deels van het deeltijd (toets)programma. Het curriculum is teruggebracht tot de kern die nodig is om de beoogde leerresultaten te behalen. Dat betekent dat studenten minder ruimte voor specialisatie en eigen keuzes hebben. Het panel vindt dat de opleiding bij het opstellen van het curriculum zorgvuldig te werk is gegaan. Het curriculum sluit goed aan bij de beoogde leerresultaten. De invulling van het curriculum is duidelijk nog in

ontwikkeling. Een verbeterpunt dat door studenten genoemd wordt, is dat zij veel theoretisch onderwijs en praktijkonderwijs naast elkaar krijgen en weinig les over de toepassing van de theorie in de praktijk. Zij ervaren daarin ook een verschil tussen het pabo-onderwijs (meer theorie) en het ALO-onderwijs (meer praktijk). Het panel ondersteunt dit verbeterpunt en denkt dat het Pabo-ALO programma niet alleen gebaat zou zijn bij het ontwikkelen van meer gezamenlijke onderwijseenheden, maar ook door het leren in de praktijk van beide opleidingen meer te integreren.

Zowel het docententeam als studenten van de eerste en tweede lichting geven aan dat de eerste kinderziekten overwonnen zijn. Gaandeweg is de structuur van het onderwijs aangepast, is de roostering verbeterd en loopt de communicatie tussen beide opleidingen merkbaar soepeler. Het onderwijs wordt op drie dagen in de week in Nijmegen aangeboden. In de ochtend volgen studenten pabo-onderwijs en in de middag ALO-onderwijs. De overgang tussen de ochtend en middag wordt gebruikt voor gezamenlijke studiebegeleiding, waarbij zowel een SLB'er van de pabo als van de ALO aanwezig is. Deze gezamenlijke begeleiding is van meerwaarde voor zowel studenten als docenten, omdat er direct afstemming tussen beide opleidingen kan plaatsvinden.

Curriculum ALPO

ALPO is een versneld traject, waarbij de studielast zo verdeeld is dat studenten in vier jaar zowel de pabo als de bachelor Onderwijskunde van RU kunnen afronden. Studenten geven aan dat beide programma's organisatorisch goed op elkaar zijn afgestemd, bijvoorbeeld als het gaat om de roostering van contactmomenten en toetsmomenten. ALPO-studenten krijgen een deel van het programma vrijgesteld op basis van behaalde resultaten bij de opleiding Pedagogische Wetenschappen van de RU en kunnen vrijstelling krijgen van de minor. ALPO-studenten lopen één dag in de week stage. Het onderwijsprogramma is niet alleen anders ingedeeld, maar ook inhoudelijk is het onderwijs van de pabo afgestemd op het opleiden van academisch gevormde leraren. Zo starten ALPO-studenten in de propedeuse met de onderwijseenheid 'Academisch leraar worden', terwijl studenten uit het reguliere programma starten met de onderwijseenheid 'Leraar primair onderwijs'. ALPO-studenten geven aan dat het programma goed op hun behoeften is afgestemd. Zo passen docenten het tempo van het onderwijs aan op de behoeften van studenten en houden zij rekening met specifieke leervragen van studenten.

Het panel constateert dat het voltijdprogramma, Pabo-ALO en ALPO geïsoleerde trajecten zijn en wil de opleiding in overweging geven om studenten van de drie studieroutes ook gezamenlijk aan onderwijsactiviteiten deel te laten nemen, zodat zij van elkaar kunnen leren.

Didactische uitgangspunten en werkvormen

De opleidingsdidactiek is gericht op verbinding tussen theorie, praktijk en persoon. Docenten hanteren een praktijkgerichte opleidingsdidactiek en gebruiken hiervoor verschillende didactische modellen, waarbij 'teach as you preach' centraal staat en veel ruimte is voor studenten om te oefenen. De opleiding gebruikt steeds meer hybride leeromgevingen, waarin theorie en praktijk geïntegreerd worden. Een mooi voorbeeld zijn de iXperia in Arnhem en Nijmegen waarin studenten kunnen experimenteren met nieuwe ict-toepassingen, groepen van scholen begeleiden of zelf een les geven aan hun stageklas. Ook wordt in het iXperium onderzoek uitgevoerd door designteams van lectoren, leraren, studenten en werkveldvertegenwoordigers.

Kenmerkend voor de opleidingsdidactiek vindt het panel ook de manier waarop de opleiding studenten als partner benadert. Studenten krijgen in de loop van de opleiding meer zelfregie en keuzemogelijkheden. Dit krijgt onder andere vorm via de SAP-taken ('student-als-partner') die

studenten uitvoeren. SAP-taken kunnen afkomstig zijn uit de opleiding of de beroepspraktijk en betrekken studenten bij het ontwikkelen van de opleiding of onderwijs. In Arnhem kunnen studenten bijvoorbeeld deelnemen aan het change agents-project waarin zij gevraagd en ongevraagd hun mening kunnen delen over opleidingsgerelateerde zaken met andere studenten en medewerkers. Ook heeft de opleiding een studentadviseur benoemd, die het opleidingsmanagement vanuit het studentenperspectief adviseert tijdens academiebrede managementteamvergaderingen.

Het onderwijs vindt plaats in leerteams. Deze leerteams zijn ontstaan vanuit de ondersteuningslijn Coaching op studiesucces. Binnen de leerteams worden studenten begeleid door een team van lerarenopleiders, zowel vakinhoudelijk als op het gebied van studieloopbaanbegeleiding. Een belangrijk element van de studiecoaching is het leren nemen van meer zelfregie in het leerproces. Studenten ervaren dat begeleiders hun ontwikkelingswensen serieus nemen en voelen zich gezien en gehoord.

In het opleiden op de werkplek komt de verbinding tussen theorie, praktijk en persoon tot uiting in driehoeksgesprekken tussen student, instituutopleider (HAN Pabo) en schoolopleider (werkveld). Het panel vindt het positief dat studenten actief betrokken worden in het vormgeven van de stage(-opdracht) en de stagebegeleiding. Studenten ervaren wel verschillen in de kwaliteit van studiebegeleiding van schoolopleiders/mentoren die zijn aangesloten bij een opleidingsschool en schoolopleiders/mentoren van scholen waarmee HAN Pabo geen verdere afspraken heeft. Het panel heeft van de opleiding begrepen dat zij stuurt op uitbreiding van het aantal opleidingsscholen.

Instroom

Studenten moeten voldoen aan de wettelijk vastgestelde instroomeisen: zij moeten beschikken over een havo-diploma met Aardrijkskunde, Geschiedenis en Natuur en Techniek of een vwo-diploma. Studenten die niet over het juiste vakkenpakket beschikken of een mbo-diploma hebben, dienen aanvullende toetsen te doen (voor Aardrijkskunde, Geschiedenis en/of Natuur en Techniek). Studenten die niet aan de vereisten voldoen, kunnen een 21+-capaciteitstoets afleggen. Daarnaast moeten studenten een Verklaring Omtrent Gedrag aanleveren.

Studenten zijn toelaatbaar tot ALPO als zij over een vwo-diploma beschikken.

Studenten die willen deelnemen aan Pabo-ALO moeten voor de ALO voldoen aan aanvullende eisen. Zij moeten deelnemen aan een toets aanvullende eisen (testdag), beschikken over een sportmedisch keuringsbewijs en over de zwemdiploma's A en B.

Samen opleiden

Het panel heeft tijdens de gesprekken gemerkt dat samen opleiden als het ware in de 'natuur' van de opleiding zit. De opleiding voert structureel overleg met het regionale werkveld over de uitvoering en ontwikkeling van het curriculum, onder andere via regioplatforms. De ambitie van HAN Pabo en de opleidingsscholen is om steeds meer te 'ontschotten': het wegnemen van de scheiding tussen het instituut en de onderwijspraktijk. Om dit te bereiken zijn diverse initiatieven opgezet, zoals de hierboven genoemde driehoeksgesprekken en job rotation, hoewel dit laatste nog op kleine schaal gebeurt. Ook is recent gestart met interdisciplinaire leerteams van instituut- en schoolopleiders. Het panel moedigt de opleiding aan om dit proces van ontschotten door te zetten.

Docenten

De docenten zijn zoveel mogelijk verbonden aan één opleidingsteam. Locatie-overstijgende afstemming vindt onder andere plaats in het gezamenlijke teamleidersoverleg, in de curriculumcommissie, binnen de onderwijseenheden en doordat veel docenten op beide locaties werken. Het docententeam is goed gekwalificeerd: 90% van de docenten is mastergeschoold of bezig met een masteropleiding. Ongeveer een kwart van de docenten heeft recent lesgegeven in het primair onderwijs of doet dit nog steeds. Veel docenten zijn betrokken bij onderzoek, bijvoorbeeld via het kenniscentrum Kwaliteit van leren en onderhouden nauwe contacten met het werkveld. Positief vindt het panel ook dat docenten van de ALPO en Pabo-ALO merkbaar affiniteit hebben met de doelgroep en vaak zelf ook een academische opleiding, respectievelijk opleiding tot leraar lichamelijke opvoeding hebben gevolgd. Het panel constateert dat de docenten een grote leerbereidheid hebben en veel aandacht hebben voor informeel leren van en met elkaar. Een punt van aandacht, zeker in de periode van beperkende maatregelen ten gevolge van Covid-19, is de hoge werkdruk.

Standaard 3 Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

HAN Pabo heeft een duidelijk toetsbeleid en organiseert de toetsen op adequate wijze. De opleiding maakt gebruik van een krachtige variatie van toetsvormen. De toetsen zijn zo opgezet dat studenten in staat gesteld worden om hun kennis en bekwaamheden op het juiste niveau aan te tonen. De beoordeling van de toetsen is navolgbaar en studenten krijgen voldoende feedback op hun prestaties.

De opleiding heeft de borging van de toetskwaliteit en het afstuderen goed op orde. De verantwoordelijkheden rondom toetsing zijn adequaat belegd en de verschillende borgingscommissies werken goed samen. Sterk vindt het panel dat de examencommissie is samengesteld uit twee werkveldleden en een deskundige vanuit het kenniscentrum Kwaliteit van leren. Deze samenstelling weerspiegelt de ambitie van samen opleiden. Ook de wijze waarop de opleiding het werkveld bij de toetsing en de beoordeling van het eindniveau betreft, vindt het panel krachtig. De opleiding heeft de professionalisering van de toetsbekwaamheid goed aangepakt door de BKE-certificeringstrajecten te gebruiken voor gezamenlijke professionalisering en kalibratie. De opleiding slaagt erin om opleidingsdocenten en schoolopleiders in dit proces te verbinden.

Het panel onderschrijft de ambities van de opleiding om meer ontwikkelingsgericht te toetsen, maar ziet dat de inrichting van een ontwikkelingsgericht toetshuis nog in het beginstadium verkeert. De samenwerking tussen de verschillende borgingscommissies biedt volgens het panel een goede uitgangspositie om ontwikkelingsgerichte toetsing op een doordachte manier uit te werken in de nabije toekomst.

Onderbouwing

Toetsbeleid

HAN Pabo werkt met de kwaliteitsonderlegger 'het Toetsweb' (van Schilt e.a., 2016) en onderscheidt vijf elementen van toetskwaliteit: toetsbeleid, toetsprogramma, toetsen/toetstaken, toetsorganisatie en toetsbekwaamheid.

Het toetsbeleidsplan is in 2019 geactualiseerd en beschrijft de kwaliteitseisen die aan toetsen en beoordelingen gesteld worden. De visie op toetsing is afgeleid van de visie op leren en opleiden en kent vijf uitgangspunten:

- Voor het verbinden van theorie en praktijk is het belangrijk dat toetsing aansluit bij een rijke (authentieke) leeromgeving. De niveaus van Miller worden gebruikt om toe te werken naar het afstudeerniveau, waarbij de integratie van theorie en praktijk van steeds hoger niveau wordt. Toetsing vindt ook plaats in het werkveld, vanuit de visie op Samen Opleiden.
- Om studenten groeiende verantwoordelijkheid en regie over hun professionele ontwikkeling te geven, biedt het toetsprogramma steeds meer ruimte voor keuze voor

verschillende toetsvormen, -inhouden en -contexten.

- Ontwikkelingsgericht toetsen wordt gebruikt om de student te ondersteunen in zijn professionele ontwikkeling: toetsing moet feedback, feedup en feedforward genereren en gedurende het leerproces plaatsvinden.
- Beoordelen vindt plaats in dialoog met professionals uit verschillende contexten, zoals professionals uit het werkveld, onderzoekers, opleidingsdocenten en vakdocenten.
- Er is een goede balans tussen samenwerkend leren en individueel leren: samenwerking en producten van samenwerking worden beoordeeld, waarbij peerfeedback onderdeel kan zijn van de beoordeling.

De opleiding is voornemens om meer ontwikkelingsgericht te gaan toetsen, maar dit is vooralsnog geen standaardpraktijk. Het panel heeft tijdens de gesprekken gemerkt dat de opleiding goed in beeld heeft welke mogelijkheden er zijn om ontwikkelingsgericht toetsen in de opleiding te introduceren. De opleiding heeft een aantal experimenten met ontwikkelingsgericht toetsen gedaan, onder andere bij de kunstvakken. In deze toetsen werd het leerproces centraal gesteld. De curriculumcommissie heeft in haar actieplan opgenomen om de toetsing van de stage meer ontwikkelingsgericht in te richten. In de stage wordt nu een momentopname beoordeeld, terwijl het passender zou zijn om de ontwikkeling van de student gedurende de stage ook in de toetsing en beoordeling centraal te zetten. Bij deze veranderingen wordt ook het werkveld betrokken. De stage is volgens het panel een goede onderwijseenheid om het ontwikkelingsgericht toetsen verder uit te werken. Het panel moedigt HAN Pabo aan om door te gaan op de ingeslagen weg naar meer ontwikkelingsgericht toetsen.

Toetsprogramma

De opleiding beschrijft in een toetsprogramma-overzicht hoe de vijf uitgangspunten uit het toetsbeleid terugkomen in het toetsprogramma. Daarnaast heeft de opleiding dekkingsmatrices gemaakt om de relatie tussen bekwaamheidseisen, landelijke kennisbases en het onderwijs aan te geven. In aanvulling op de toetsing van de kennisbases in het curriculum worden er voor de leergebieden Taal en Rekenen-Wiskunde de landelijke kennisbasistoetsen afgenomen.

Het toetsprogramma van ALPO is gebaseerd op dezelfde eindkwalificaties als het reguliere voltijdprogramma. Voor overlappende (en behaalde) toetsen uit het opleidingsprogramma van de bachelor Pedagogische Wetenschappen van Radboud Universiteit worden door de examencommissie vrijstellingen toegekend.

Het toetsprogramma van de propedeuse van de Pabo-ALO is afgeleid van het toetsprogramma van de reguliere voltijdpropedeuse. Het toetsprogramma van de kern- en afstudeerfase van de Pabo-ALO is afgeleid van het toetsprogramma van de deeltijdopleiding, waar in grotere en geïntegreerde gehelen wordt getoetst. Voor overlappende (en behaalde) toetsen uit het opleidingsprogramma van de ALO worden door de examencommissie vrijstellingen toegekend.

Het panel heeft in de toetsprogramma's van de reguliere voltijd, van ALPO en van Pabo-Alo gezien dat de toetsen aansluiten op de beoogde leerresultaten.

Kwaliteit van de toetsen en beoordelingen

Het panel heeft een aantal toetsen ingezien van de reguliere voltijdvariant, ALPO en Pabo-ALO (zie bijlage 2). Het panel heeft gekeken naar de toetsvragen, de beschikbare informatie voor studenten, de uitwerkingen van studenten en de beoordeling en feedback van examinatoren. Het panel constateert dat de toetsen zo zijn opgezet dat studenten hun bekwaamheden en kennis

kunnen laten zien. Het panel heeft een goede variatie aan toetsvormen aangetroffen. De opleiding werkt met mondelinge toetsen, schriftelijke toetsen, performance-toetsen (zoals stagebeoordelingen of performance-assessments) en participatietoetsen (zoals masterclasses en themaweken). De beoordelingssystematiek is duidelijk uitgewerkt en beoordelingen zijn transparant. Het panel ziet hierin terug dat de opleiding gewerkt heeft aan de aanbevelingen vanuit de vorige visitatie om scherp te blijven op eenduidige beoordelingen.

Studenten van de drie verschillende studieroutes geven aan dat het onderwijs en de toetsen goed op elkaar aansluiten. De beoordelingscriteria zijn helder en over het algemeen ontvangen studenten voldoende feedback op hun gemaakte werk, waarbij met name de beoordelingsformulieren van verslagen studenten aanknopingspunten geven voor verdere ontwikkeling. Via de 'studialogen' halverwege elke onderwijsperiode kunnen studenten de opleiding tussentijds feedback geven op de wijze van toetsen en beoordelen. Waar nodig stuurt de opleiding bij aan de hand van de feedback, bijvoorbeeld het verduidelijken van de informatie over de te maken toetsen. Na afloop van een periode worden onderwijseenheden, inclusief toetsing, geëvalueerd met studenten. Studenten merken dat de opleiding de toetsen wil laten aansluiten bij hun ontwikkelingsbehoeften en vinden dit positief, zo hebben zij het panel verteld. Zo zijn er enkele toetsen waarbij studenten één van de toetscriteria mogen bepalen aan de hand van hun eigen ontwikkelingsbehoefte. Studenten zijn over het algemeen tevreden over de beoordeling van de stage en vinden het prettig dat de mentor bij de stagebeoordeling betrokken is. Ook zijn zij positief over de aandacht in de beoordelingsgesprekken voor hoe zij zelf hun handelen en ontwikkeling beoordelen.

Toetsorganisatie en borging van de toetskwaliteit

Het panel heeft in het *Toetsbeleidsplan* gelezen dat de opleiding de verschillende rollen en verantwoordelijkheden voor toetsing duidelijk belegd heeft. De examencommissie richt zich op borging van de toetskwaliteit en het eindniveau. In de examencommissie is expertise van de verschillende studieroutes, toetsing en het afstuderen goed vertegenwoordigd. Daarnaast kent de examencommissie twee werkveldleden en een lid van het kenniscentrum Kwaliteit van Leren. Dit vindt het panel een sterke samenstelling, die past bij de ambitie van samen opleiden. De examencommissie stelt jaarlijks een borgingsagenda op met concrete doelstellingen en activiteiten (zoals het uitvoeren van steekproeven), onderverdeeld naar de vijf elementen van toetskwaliteit uit het toetsbeleid.

De toetscommissie focust zich op de ontwikkeling van toetsing en advisering aan en professionalisering van toetsontwikkelaars en examinatoren. Ook voert de toetscommissie jaarlijks één of meer analyses uit van de toetskwaliteit, zoals een analyse in 2018-2019 van de afstudeerfase. De curriculumcommissie en de commissie Samen Opleiden zijn samen verantwoordelijk voor de samenstelling en evaluatie van het toetsprogramma. Verder adviseert de opleidingscommissie het management over verbetering van de toetskwaliteit. Het panel heeft gemerkt dat de borgingscommissies constructief samenwerken en structureel overleg voeren. In de afgelopen periode (vanwege de beperkingen rondom Covid-19) is de samenwerking tussen de examencommissie, toetscommissie, curriculumcommissie en management geïntensiveerd om de benodigde aanpassingen in de toetsing goed uit te voeren en te borgen. De opleiding streeft ernaar om dit intensieve contact voort te zetten, ook na de beperkingen rondom Covid-19.

De opleiding borgt de betrouwbaarheid van toetsen en beoordelingen op verschillende manieren. Bij de constructie en beoordelingen van toetsen hanteert de opleiding het vierogenprincipe. Ook organiseert HAN Pabo regelmatig kalibreersessies en periodieke afstemmingsbijeenkomsten met

school- en praktijkopleiders om de stagebeoordeling te uniformeren. Het panel heeft gezien dat HAN Pabo de afgelopen periode geïnvesteerd heeft in de verhoging van de toetsbekwaamheid van examinatoren en borgingscommissies met groepsgewijze certificeringstrajecten (BKE). Daarbij werken lerarenopleiders van de opleiding en uit de beroepspraktijk samen aan een onderwerp dat relevant is voor de dagelijkse opleidingspraktijk. De leden van de examen- en toetscommissie zijn zowel BKE- als SKE-gecertificeerd (op één lid na, die het traject nog moet afronden).

Systeem van afstuderen

Het toetsprogramma van de afstudeerfase bestaat uit vier onderdelen:

- Stage Integraal Junior Collega (30 EC)
- Afstudeeronderzoek (15 EC)
- Masterclasses (5 EC)
- Integrale toets (10 EC)

In de Stage Integraal Junior Collega staat de student zelfstandig voor de klas om te laten zien dat hij of zij in de praktijk op startbekwaam niveau kan functioneren (LIO-stage) en de vier bekwaamheidseisen beheerst (brede professionele basis, pedagogische bekwaamheid, vakdidactische bekwaamheid, vakinhoudelijke bekwaamheid). De stage wordt beoordeeld aan de hand van een zelfevaluatieverslag, bewijslast in een digitaal portfolio en een gesprek. Het afstudeeronderzoek vormt het sluitstuk van de leerlijn Onderzoek. Studenten voeren een onderzoek uit op hun stageschool, waarbij de focus ligt op onderzoeksmatig handelen en bijdragen aan onderwijsontwikkeling binnen de school. Met de masterclasses laten studenten zien dat zij in staat zijn zichzelf te blijven ontwikkelen. Reguliere voltijdstudenten nemen daarnaast tijdens de afstudeerfase deel aan twee themaweken: Midden in de wereld en Simulatieschool.

Studenten mogen deelnemen aan de Integrale toets als ze alle andere onderdelen van de afstudeerfase hebben afgerond. Voorafgaand aan het gesprek worden de ICT-eindkwalificaties getoetst door ICT-docenten. De examinerator leest ter voorbereiding op het eindgesprek het professioneel werkconcept (PWC). In het PWC reflecteren studenten op de eigen professionaliteit en visie op het leraarschap aan de hand van vier dimensies (pedagogisch-didactisch, omgeving, levensbeschouwelijk, cultureel-maatschappelijk). In het eindgesprek staat de verbinding tussen theorie en praktijk centraal en reflecteert de student op de eigen professionaliteit en visie op het leraarschap.

Het afstudeeronderzoek bij ALPO vindt plaats onder verantwoordelijkheid van de Radboud Universiteit. HAN Pabo heeft daarbij als voorwaarde dat het afstudeeronderzoek op een basisschool plaatsvindt en gecombineerd wordt met de Stage Integraal Junior Collega. De overige onderdelen van het afstuderen zijn gelijk aan de reguliere voltijdvariant.

Het afstudeerprogramma van Pabo-ALO moest ten tijde van de visitatie nog ontwikkeld worden.

Beoordeling en borging van het eindniveau

De opleiding zorgt voor borging van het eindniveau door meerdere examinatoren bij de beoordeling van de verschillende afstudeeronderdelen te betrekken en heeft een duidelijke rol voor opleiders uit de praktijk bij de beoordeling. Zo wordt de stage beoordeeld door een lerarenopleider van HAN Pabo of door een lerarenopleider uit de praktijk, die door de examencommissie wordt benoemd. Dit vindt het panel een sterk punt van de opleiding.

De beoordelingsformulieren voor de verschillende onderdelen van het afstuderen zijn volgens het panel inzichtelijk en bieden goede handvatten voor het geven van een onderbouwde en navolgbare beoordeling. De examencommissie heeft in 2019 een steekproef van eindwerken bekeken op validiteit, herleidbaarheid van het oordeel, transparantie en betrouwbaarheid. Op basis van de aanbevelingen van de examencommissie zijn verschillende procedures aangescherpt, zoals de toepassing van de plagiaatscan, de herleidbaarheid van de beoordelingen en de archivering van de zelfevaluatie in het digitale portfolio.

Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De eindwerken laten zien dat studenten op een passend niveau afstuderen en de beoogde leerresultaten bereiken. De opleiding levert startbekwame leraren af die direct aan de slag kunnen in het basisonderwijs. Het panel deelt het enthousiasme van het werkveld over de aansluiting van de opleiding met de beroepspraktijk en de kwaliteit van de afgestudeerden. De opleiding mag hier volgens het panel met recht trots op zijn.

De afstudeeronderzoeken zijn van goed niveau en de onderzoeksonderwerpen passen bij het beroep van leraar basisonderwijs. Het panel merkt op dat de afstudeeronderzoeken veelal een beschrijvend karakter hebben en wil de opleiding uitdagen om na te denken of dit type onderzoek past bij de reflectieve professionals die zij wil afleveren. De Integrale toets is een mooie vorm om studenten te laten reflecteren op hun professionaliteit, maar kan nog sterker ingezet worden om theorie en praktijk te verbinden. Het panel raadt de opleiding aan om duidelijk te maken hoe de innovatieve bekwaamheden terugkomen in het afstuderen.

De studieroutes ALPO en Pabo-ALO zijn van meerwaarde voor zowel studenten als het werkveld. De opleiding zou de toegevoegde waarde van academische leraren nog meer onder de aandacht mogen brengen bij het werkveld, om te zorgen dat ALPO-afgestudeerden in passende functies en ontwikkelingspaden terecht komen en daarmee behouden kunnen blijven voor het onderwijs.

Onderbouwing

Producten van afgestudeerden

Het panel heeft een selectie van eindwerken bestudeerd om te beoordelen of de beoogde leerresultaten worden gerealiseerd. De opleiding heeft het panel hiertoe een lijst met afgestudeerden van de laatste twee jaar overhandigd. Hieruit heeft het panel vijftien eindwerken geselecteerd. Bij de verdeling naar studieroutes is rekening gehouden met de verdeling van de studentaantallen over de verschillende routes. Het panel heeft vier werken geselecteerd van de reguliere voltijd te Arnhem, zeven van de reguliere voltijd te Nijmegen en vier van de studieroute ALPO. De eindwerken zijn verdeeld over studiejaar 2018-2019 (negen eindwerken) en 2019-2020 (zes eindwerken). Bij de selectie is een evenwichtige verdeling gemaakt over voldoende, ruim voldoende en (zeer) goede eindcijfers. Van de studieroute ALO-Pabo waren ten tijde van de visitatie nog geen afgestudeerden.

Eindwerken reguliere voltijdstudenten

Het panel heeft de verschillende onderdelen van de afstudeerdossiers van studenten bekeken: de zelfevaluatie, Professioneel Werkconcept, afstudeeronderzoek, checklist ICT-kwalificaties en de beoordeling van de afstudeerstage, afstudeeronderzoek en Integrale Toets. Het panel constateert dat de verschillende onderdelen een geheel vormen dat de beoogde leerresultaten afdekt. Het panel zag in de eindwerken reflectieve, onderzoekende leerkrachten met veel

zelfvertrouwen terug. Uit de eindwerken zou duidelijker naar voren kunnen komen hoe studenten zijn voorbereid op de (voortdurende) inhoudelijke vernieuwing die in het basisonderwijs plaatsvindt en hoe zij hieraan kunnen meewerken. Het panel raadt de opleiding aan om, in navolging van de aanbeveling bij standaard 1, aandacht te besteden aan de benodigde 'innovatieve' bekwaamheden in zowel de afstudeeronderzoeken als de Professionele Werkconcepten.

Het zelfevaluatieverslag (afstudeerstage) en het Professioneel Werkconcept (Integrale toets) tonen startbekwame en vaardige leraren. De 'Beoordeling acht ICT-bekwaamheden' is onderdeel van de Integrale toets. Uit die beoordeling maakt het panel op dat de opleiding erin slaagt om ICT-vaardige leraren af te leveren.

De opleiding heeft grote ambities met de Integrale toets: studenten moeten aantonen dat ze theorie en praktijk met elkaar kunnen verbinden, moeten kunnen spreken over de kwaliteit van het onderwijs binnen een veranderende samenleving en moeten hun eigen opvattingen over goed onderwijs kunnen verwoorden. De Integrale toets is volgens het panel een mooie vorm om studenten te stimuleren om op meta-niveau te reflecteren op hun professionele identiteit. In de Professionele Werkconcepten zag het panel echter niet altijd een duidelijk verwoorde koppeling tussen theorie en praktijk, waardoor deze studentproducten meer het karakter van een zelfevaluatie kregen. Het panel denkt dat de Professionele Werkconcepten en de Integrale toets nog aan waarde kunnen winnen en moedigt de opleiding aan om nader uit te werken wat het doel is van de Integrale toets en hoe zij studenten hierop kan voorbereiden.

Het afstudeeronderzoek is een duidelijke sluitsteen van de onderzoekslijn in het curriculum. De eindwerken zijn volgens het panel van voldoende niveau en vakinhoudelijk relevant. Mooie voorbeelden daarvan zijn een onderzoek naar autonomie-ondersteunende lerarenstijlen als basis voor het ontwikkelen van meer zelfstandigheid bij leerlingen en een onderzoek naar consolidatie van het woordenschatonderwijs. Uit de afstudeeronderzoeken en de gesprekken met werkveldvertegenwoordigers kon het panel verder duidelijk opmaken dat de onderzoeksonderwerpen afgestemd waren op de behoeften van de stagescholen.

De afstudeeronderzoeken laten zien dat studenten over voldoende onderzoeksvaardigheden beschikken. Dit wordt ook bevestigd door werkveldvertegenwoordigers, die zich tegenover het panel positief hebben uitgelaten over de reflectieve en onderzoekende eigenschappen van alumni. Het panel plaatst een kanttekening bij het veelal beschrijvende karakter van de afstudeeronderzoeken en vraagt zich af of dit type onderzoek past bij de reflectieve professionals die de opleiding wil afleveren. Het panel trekt niet in twijfel dat studenten voldoende onderzoeksvaardigheden opdoen, maar vraagt zich af of de onderzoeksopdracht nog beter afgestemd kan worden op de onderzoekende bekwaamheden waarover een afgestudeerde leraar basisonderwijs volgens HAN Pabo moet beschikken, om in het vervolg van de loopbaan op duurzame wijze onderzoekend te blijven handelen.

ALPO-studenten krijgen een vrijstelling voor het afstudeeronderzoek op basis van de bachelorscriptie die zij voor Pedagogische Wetenschappen van RU schrijven. Het panel heeft kennis genomen van een selectie van afstudeeronderzoeken van ALPO-studenten. Deze onderzoeken bestaan uit een gedegen literatuurstudie en een methodologisch onderbouwd (vaak experimenteel) onderzoek, dat uitgevoerd wordt op de stageschool. Een voorbeeld is een onderzoek naar het effect van bewegend leren op technisch lezen en self-efficiency in groep 3, waarbij de student interventies uitvoerde in de stageklas.

Functioneren van afgestudeerden in de beroepspraktijk

Studenten vinden na het afstuderen snel een baan als leraar in het basisonderwijs. Werkveldvertegenwoordigers zijn tevreden over het afstudeerniveau en prijzen HAN-alumni om hun onderzoekende houding en de manier waarop zij kunnen reflecteren op hun eigen rol in school en het team.

Alumni geven in gesprek met het panel aan dat zij met een stabiele basis van de opleiding zijn afgekomen. Zij hebben voldoende kennis en vaardigheden opgedaan om zelfstandig als leraar basisonderwijs aan de slag te gaan. Dit blijkt ook uit de resultaten van de HBO-Monitor (2018). De keuzevrijheid die alumni tijdens de opleiding hebben gekregen en de ruimte om te mogen leren van fouten, ervaren zij als een goede basis om verder door te groeien. De opleiding wil de inhoud van de masterclasses beter laten aansluiten op de behoeften van pas-afgestudeerde leraren, zodat alumni de masterclasses kunnen volgen in het kader van leven lang leren. Het panel is hier positief over.

De academisch geschoolde leraren basisonderwijs die van de ALPO afkomen, vervullen op de basisscholen vaak andere rollen dan die van reguliere leraar. Voorbeelden hiervan zijn bouwcoördinator, begeleider of team-coördinator. De afgelopen jaren is de ALPO-route bekender geworden in het werkveld. Voor het brede werkveld is de meerwaarde van academische leraren echter nog niet evident, zo heeft het panel bemerkt in de gesprekken. De opleiding zou volgens het panel nog meer aandacht mogen besteden aan werkveldeducatie: maak duidelijk wat de meerwaarde van de academische leraar is, om te zorgen dat ALPO-afgestudeerden in passende functies en ontwikkelingspaden terechtkomen.

Hoewel er nog geen afgestudeerden van de Pabo-ALO zijn, zijn werkveldvertegenwoordigers positief over de toegevoegde waarde van deze studieroute. Basisscholen staan volgens hen te springen om leraren die niet alleen voor de klas kunnen staan, maar ook bewegingsonderwijs kunnen geven. Het panel sluit zich hier van harte bij aan, de Pabo-ALO voorziet in een grote behoefte van het werkveld.

Eindoordeel over de opleiding

	B Opleiding tot leraar basisonderwijs, Hogeschool Arnhem en Nijmegen
Standaard 1 Beoogde leerresultaten	Voldoet
Standaard 2 Onderwijsleeromgeving	Voldoet
Standaard 3 Toetsing	Voldoet
Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten	Voldoet

De oordelen zijn gewogen volgens de beslisregels van de NVAO. Op basis hiervan beoordeelt het visitatiepanel de kwaliteit van de bestaande hbo-bacheloropleiding Opleiding tot leraar basisonderwijs van Hogeschool Arnhem Nijmegen als **positief**. Dit oordeel betreft de voltijdvariant van de opleiding en omvat de reguliere voltijdstudieroute, de studieroute ALPO en studieroute PABO-ALO, op locatie Arnhem en locatie Nijmegen.

Aanbevelingen

Het panel beveelt de Opleiding tot leraar basisonderwijs van Hogeschool Arnhem Nijmegen aan om de komende periode de door het visitatiepanel genoemde kwaliteiten voortdurende te blijven benutten en aandacht te geven aan onderstaande ontwikkelpunten.

Standaard 1

- Formuleer het beroepsbeeld en het beeld van de startbekwame leraar scherper en genuanceerder, en laat daarin het 'eigene' van de HAN-leraar terugkomen. Maak een vertaalslag van het beroepsbeeld naar de 'innovatieve' bekwaamheden die een startbekwame leraar nodig heeft. Neem de tijd om daarover het gesprek te voeren met de studenten, de opleiders en het werkveld.
Dit hangt samen met de aanbeveling bij standaard 2 en 4: als het beroepsbeeld scherper wordt geformuleerd, worden de benodigde bekwaamheden ook scherper en kunnen er gemakkelijker keuzes gemaakt worden voor de inhoud van het curriculum en de inrichting van het afstuderen.

Standaard 2

- Werk aan de verdere innovatie van het curriculum en maak gerichte keuzes om tot de kern van het programma te komen, dat geeft meer ruimte voor integratie.
- Verwoord de samenhang in het curriculum en de inhoud van de integratieve onderdelen duidelijk en expliciet voor zowel studenten, (nieuwe) medewerkers als naar het werkveld toe.

Standaard 3

- Werk de keuze om ontwikkelingsgericht te toetsen verder uit en maak dit concreet.

Standaard 4

- In samenhang met de aanbeveling bij standaard 1 en 2: maak expliciet welke 'innovatieve' bekwaamheden aan het eind van de opleiding waar zichtbaar worden en worden beoordeeld.
- Bekijk en bespreek (met studenten, opleiders en het werkveld) of beschrijvend onderzoek past bij de HAN-leraar en pas de afstudeeropdracht hier indien nodig op aan.

Deel III

Bijlagen

1. Bezoekprogramma

Programma 17 juni - Deel I – online gesprekken (MS Teams)

tijd	wat	Gespreksdeelnemers
15.30 – 16.30	Gesprek management	Academiedirecteur Directeur HAN Pabo Vertegenwoordiger Basisschoolbestuur Lector Professionalisering van Leraren Programmaleiding Samen Opleiden Studentadviseur Academie (ALPO-student)
16.30 – 17.00	<i>Afstemming panel en korte pauze</i>	
17.00 – 18.00	Gesprek alumni / werkveld	Vertegenwoordiger Basisschoolbestuur (School-) opleider Inductiefase Drie alumni
18.00 – 18.30	<i>Afstemming panel en voorbereiding korte terugkoppeling</i>	
18.30 – 19.00	Korte terugkoppeling panel en korte vooruitblik ronde 2 (september)	

Programma 30 september - Deel II - fysiek bezoek aan de HAN Pabo (locatie Arnhem)

tijd	wat	Gespreksdeelnemers (rollen)
8.30 – 9.00	<i>Vorbereiding panel</i>	
9.00 – 9.30	Introductie / (met korte) gespreksronde 1: Toelichting op Samen Opleiden en Studiecoaching	Voorzitter Commissie Samen Opleiden (Cie SO), Teamleider Afstudeerfase (PA) Regiovoorzitter Cie SO, trainer, instituutsopleider (PA) Studiecoach Propedeuse VT (PN) en vanuit Curriculumcie betrokken bij ontwikkeling Studiecoachingslijn Instituutsopleider / Studiecoach Onderzoeksbegeleiding Afstudeerfase (PA) Schoolopleider Student afstudeerfase VT - PA Student afstudeerfase VT - PN
9.30 – 9.45	<i>Pauze en overleg panel</i>	
9.45 – 10.30	Gesprek 2: gericht op Voltijd -programma	Teamleider Kernfase – VT (PN) Docent ICT Teamleider Afstudeerfase (PN) Onderzoeksbegeleider, PWC, Studiecoach Docent Kernfase - VT (PA) Docent LV Docent Afstudeerfase – VT / Onderzoeksbegeleiding Onderzoek – Kenniscentrum Docent P&O Schoolopleider Student Voltijd - Kernfase Pabo 3 Student Voltijd - Afstudeerfase
10.30 – 10.45	<i>Pauze en overleg panel</i>	
10.45 – 11.30	Gesprek 3: gericht op ALPO en Pabo/ALO -programma	Teamleider ALPO Teamleider Pabo/ALO Studiecoach / Docent P&O ALPO-team Studiecoach Pabo-ALO (docent BW) Student ALPO - Kernfase jaar 3 Alumnus ALPO (afgestudeerd 31-08-2018) Student Kernfase - Pabo/ALO jaar 3 Schoolopleider
11.30 – 11.45	<i>Pauze en overleg panel</i>	

11.45 – 12.30	Gesprek 4: gesprek met studenten	Student ALPO- Afstudeerfase (PN)
		Student ALPO – Afstudeerfase (PN)
		Student ALPO – Afstudeerfase (PN)
		Student Pabo/ALO - Kernfase 3 VT (PN)
		Student Voltijd – Propedeuse / KF (PN)
		Student Voltijd – Kernfase 3 (PA)
		Student Voltijd - Afstudeerfase (PA)
12.30 – 13.15	<i>Pauze en overleg panel, bezoek iXperium en inzage in de digitale leeromgeving</i>	
13.15 – 14.00	Gesprek 5: gesprek met docenten	Docent Rekenen – Kernfaseteam VT (PA)
		Docent OJW - Kernfaseteam VT (PA) en Alpo
		Docent Minor EN – P&O / onderzoek
		Docent P&O, Masterclass, SaP
		Propedeusesteam VT (PN)
		Docent P&O en Internationalisering Afstudeerfase (PN)
		Docent Kunsten - Kernfase VT (PA)
14.00 – 14.15	<i>Pauze en overleg panel</i>	
14.15 – 15.00	Gesprek 6: tav Borging	Voorzitter. Toetscommissie
		Voorzitter. Examencommissie
		CurriculumCommissie / Onderwijskundig beleidsmedewerker
		Docentlid Opleidingscommissie
		Lid OC, EC en KZ-medewerker
		Studentlid Opleidingscommissie
		Vertegenwoordiger Kenniscentrum AE in Examencommissie
		Werkveldvertwoordiger in Examencommissie
15.00 – 16.45	<i>Pauze en overleg</i>	
16.45 – 17.00	terugkoppeling panel – afsluiting visitatiedeel	
p17.00 – 18.00	<i>Pauze</i>	
18.00 – 19.00	Ontwikkelgesprek	Academiedirecteur
		MT-lid AE – voorheen ID HAN Pabo
		MT-lid AE – programmamanager PO
		Academiemanager PO
		Academiemanager PO
		Onderwijskundig Beleidsmedewerker – voorzitter CC
		Onderwijskundig Beleidsmedewerker – CC
		Teamleider Afstudeerfase en voorzitter Cie SO
		Kwaliteitszorgmedewerker - verslaglegging
HAN Adviseur OOK - verslaglegging		

PA = Pabo Arnhem
PN = Pabo Nijmegen

2. Bestudeerde documenten

- Zelfevaluatie HAN Pabo
- Alumni-overzicht HAN Pabo 2018-2019 en 2019-2020 (groslijst afstudeerders)
- Examencommissie:
  - Jaarverslagen Examencommissie 2017-2018, 2018-2019
  - Verslagen vergaderingen examencommissie 2019-2020
  - Verslag steekproef afstudeeronderzoek examencommissie oktober 2019
  - Borgingsagenda examencommissie HAN Pabo 2019-2020
- Filmpjes (sfeerimpressie) over ALPO (3) en Pabo-ALO (3)
- Kwalificatie-overzicht Lerarenopleiders HAN Pabo
- Opleidingscommissie:
  - Jaarverslagen Opleidingscommissie 2017-2018, 2018-2019
  - Verslagen vergaderingen Opleidingscommissie 2019-2020
  - Advies Opleidingscommissie over OER aan Instituutsdirectie en antwoord 2019-2020
- Opleidingsplan HAN Pabo 2019-2020
- Toetsbeleidsplan 2019-2020
- Toetsboek Afstudeerfase 2019-2020
- Verslagen – afstemming werkveld en klankbordgroepen 2018-2019 en 2019-2020
  - Verslagen Stuurgroep Samen Opleiden
  - Conferenties Samen Opleiden en Professionaliseren
  - Community Learning Centre te Arnhem
  - iXperium, Nijmegen
  - Klankbordbijeenkomsten
  - Toelichting Verslagen – afstemming werkveld en klankbordgroepen HAN Pabo

Geselecteerde eindwerken van studenten

Vijftien eindwerken in totaal uit de periode 2018-2019 en 2019-2020, waarbij rekening is gehouden met spreiding over de locaties en varianten (in verhouding tot de studentaantallen per locatie en variant) en spreiding over behaalde resultaten (voldoende, ruim voldoende en goede eindwerken).

	Voltijd Arnhem	Voltijd Nijmegen	ALPO
2019-2020	1	4	1
2018-2019	3	3	3
Cijferrange	6-9	6-10	7-9

Selectie van toetsmateriaal

Toetsen / Stagedocumenten	Voltijd	Alpo	Pabo/ALO (PAL)	Toelichting
Stageproducten:	P1.12 Opleidings bekwaam, Stage eindbeoordeling P-ST-EIND01	A1.07 Integrale toets Eindbeoordeling stage, P-ST-EIND01	PAL P1.12 Opleidings-bekwaam, Stage eindbeoordeling P-ST-EIND01	Betreft eindbeoordeling propedeuse-stage; Zelfevaluatieverslag / PWC-verslag, stageproducten (soms toegevoegd aan de Zelfevaluatie van de student) en de stagebeoordeling. Soms is ook de tussenbeoordeling van de stage toegevoegd.
	K2.15 Stage eindbeoordeling, K-ST-EIND01	Eindbeoordeling stage Oudere / Jonge kind, AL-K-ST-EIND2	<i>Afsluiting Kernfase- en Afstudeerstage; nog niet beschikbaar bij Pabo/ALO</i>	
Propedeuse-toetsen:	P1.07: verdiepen in Rekenen P1.12 Opleidingsbekwaam , Integrale toets propedeuse P-IT01	A1.04 Pedagogische relatie aangaan met een groep kinderen A1.06 Kinderen onderzoekend laten leren (OJW)	PAL P1.10: verdiepen in Taal	1. Toetsbeschrijving uit het toetsboek en/of OWE-beschrijving 2. Uitwerking Verslag / toetsproduct van student) 3. Beoordelingsformulier
Kernfasetoetsen:	K2.03 Leren vanuit nieuwsgierigheid (Kunsten, OJW, ICT) K2.12 Thematisch ontwerpen voor alle leerlingen	A2.03/ A2.07: Pedagogisch didactisch afstemmen op het jonge kind / oudere kind A2.08 Cultuurbewust onderwijs	PAL K2.04: Afstemmen op Kind en Groep (Taal, Rek) PAL K2.06: Kritisch onderwijs maken (ondz)	1. Toetsbeschrijving uit het toetsboek en/of OWE-beschrijving, 2. Verslag / toetsproduct van student en 3. beoordelingsformulier

3. Curriculumoverzichten

Voltijd propedeuse (jaar 1)

Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4
OWE 1 Leraar primair onderwijs (5)	OWE 5 Ontwikkeling zien (5)	OWE 8 Zicht krijgen op cultuur (7,5)	OWE 11 Cultuurbewust leraar zijn (7,5)
OWE 2 Ontwikkelingspsychologie (5)	OWE 6 Stage tussenbeoordeling (2,5)	OWE 9 Masterclasses I (2,5)	
OWE 3 Communiceren en leidinggeven (2,5)	OWE 7 Verdiepen in rekenontwikkeling (7,5) <i>Deel A: 2,5</i> <i>Deel B: 5</i>		
OWE 4 Psychologie van het leren (5)	OWE 10 Verdiepen in taalontwikkeling (7,5) <i>Deel A: 5</i> <i>Deel B: 2,5</i>		OWE 12 Opleidingsbekwaam (2,5)
OWE 13 Instapeis rekenen			

Voltijd kernfase (jaar 2)

Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4
K2.01 Verdiepen in vakdidactieken (7,5)	K2.07 Kritisch denken over onderwijs (5)		
K2.02 Ontwikkeling in kaart brengen (7,5)	K2.04 Communiceren en afstemmen (5)	K2.03 Leren vanuit nieuwsgierigheid (7,5)	K2.08 Creatief denken en handelen (7,5)
	K2.05 Afstemmen op onderwijsbehoeften (7,5)	K2.09 Ontwerpen vanuit leerlijnen (7,5)	
	K2.06 Masterclasses II (2,5)		
K2.10 Buitengewoon leren (2,5)			
stage			

Voltijd kernfase (jaar 3)

Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4
K2.11 Specialiseren in een vakgebied (5)			
K2.12 Thematisch ontwerpen voor alle leerlingen (10)		Minor (30)	
K2.13 Onderwijs maken we samen (7,5)			
K2.14 Masterclasses III (2,5)			
	K2.15 Afstudeerbekwaam (5)		
stage			

Voltijd afstudeerfase (jaar 4)

Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4
3.01 Integraal junior collega A (15)		3.02 Integraal junior collega B (15)	
3.03 Praktijkonderzoek (15)			
3.04 Masterclasses IV (5)			
	3.05 Startbekwaam (10)		

ALPO propedeuse (jaar 1)⁴

Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4
A1.01 Academisch leraar worden (2)	A1.03 Pedagogische relatie aangaan met een groep kinderen (4)	A1.04 Begeleiden (3)	A1.05B Onderwijs verzorgen (5)
A1.02 Inwerken (5)		A1.05A Onderwijs verzorgen (5)	
		A1.06 Kinderen onderzoekend laten leren (4)	
			A1.07 Integrale toets (2)
A1.08 Leraar primair onderwijs (5)	A1.10 Psychologie van het leren (5)	A1.12 Masterclasses (2,5)	
A1.09 Ontwikkelingspsychologie (5)	A1.11 Ontwikkeling zien (5)	A1.13 Probleemstelling en probleemverkenning (7,5)	

ALPO kernfase (jaar 2)⁵

Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4
A2.01 Begeleiden van kinderen in leerprocessen (5)		A2.04 Onderwijs verzorgen rond een thema (5)	
A2.02 Pedagogisch didactisch afstemmen op het jonge kind deel 1 (7,5)			
A2.03 Pedagogisch didactisch afstemmen op het jonge kind deel 2 (alleen lessen bewegingsonderwijs periode 1 en 2, overig periode 3 en 4) (7,5)			
A2.05 Beschouwen, geloven, vieren deel 1 (2,5)			A2.06 Beschouwen, geloven, vieren deel 2 (2,5)

⁴ De geel gearceerde onderwijseenheden betreffen de onderwijseenheden waarvoor studenten vrijstelling kunnen verkrijgen op basis van competenties die zijn verworven door onderwijs en tentamens van de bacheloropleiding Pedagogische Wetenschappen aan de Radboud Universiteit te Nijmegen.

⁵ Studenten kunnen vrijstelling krijgen van de minor.

ALPO kernfase (jaar 3)

Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4
A2.07A Pedagogisch didactisch afstemmen op het oudere kind, deel a (7,5)			
A2.07B Pedagogisch didactisch afstemmen op het oudere kind, deel b (7,5)			
		A2.08 Cultuurbewust onderwijs (7,5)	
A2.09 Professional in een groter geheel/Integrale toets afstudeerbekwaam (LKTs in één of twee van de vier periodes, overig in periode 3 en 4) (7,5)			

ALPO afstudeerfase (jaar 4)⁶

Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4
A3.01H Integraal junior collega A deel 1 (10)		A3.02H Integraal junior collega B deel 1 (10)	
3.04 Masterclasses IV (5)			
		A3.05H Startbekwaam deel 1 (5)	
A3.01R Integraal junior collega A deel 2 (5)		A3.02R Integraal junior collega B deel 2 (5)	
3.03 Praktijkonderzoek (15)			
		A3.05R Startbekwaam deel 2 (5)	

⁶ Studenten kunnen vrijstelling krijgen voor een aantal (deel)tentamens. Deze zijn geel gearceerd.

ALPO kernfase (jaar 3)

Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4
A2.07A Pedagogisch didactisch afstemmen op het oudere kind, deel a (7,5)			
A2.07B Pedagogisch didactisch afstemmen op het oudere kind, deel b (7,5)			
	A2.08 Cultuurbewust onderwijs (7,5)		
A2.09 Professional in een groter geheel/Integrale toets afstudeerbekwaam (LKTs in één of twee van de vier periodes, overig in periode 3 en 4) (7,5)			

ALPO afstudeerfase (jaar 4)⁷

Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4
A3.01H Integraal junior collega A deel 1 (10)		A3.02H Integraal junior collega B deel 1 (10)	
3.04 Masterclasses IV (5)			
A3.05H Startbekwaam deel 1 (5)			
A3.01R Integraal junior collega A deel 2 (5)		A3.02R Integraal junior collega B deel 2 (5)	
3.03 Praktijkonderzoek (15)			
A3.05R Startbekwaam deel 2 (5)			

⁷ Studenten kunnen vrijstelling krijgen voor een aantal (deel)tentamens. Deze zijn geel gearceerd.

Pabo-ALO propedeuse (jaar 1)⁸

Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4
<p>OWE 1 Leraar primair onderwijs (5 stp waarvan VR 4 stp)</p>	<p>OWE 5 Ontwikkeling zien (5 stp)</p>	<p>OWE 4 Psychologie van het leren (5 stp)</p>	<p>OWE 8 Probleemstelling en probleemverkenning (7,5 stp, VR)</p>
<p>OWE 2 Ontwikkelingspsychologie (5 stp)</p>	<p>OWE 10 Verdiepen in taalontwikkeling (7,5 stp)</p>	<p>OWE 7 Verdiepen in rekenontwikkeling (7,5 stp)</p>	<p>OWE 11 Cultuurbewust leraar zijn (7,5 stp)</p>
<p>OWE 3 Communiceren en leidinggeven (2,5 stp waarvan VR 2)</p>	<p>OWE 6 Stage tussenbeoordeling (2,5 stp)</p>	<p>OWE 9 naar periode 2 Masterclasses (2,5 stp, VR)</p>	<p>OWE 12 Opleidingsbekwaam (2,5 stp)</p>
OWE 13 Instapeis rekenen			

Pabo-ALO kernfase (jaar 2)

Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4
<p>K2.01 Nieuwsgierigheid (15)</p>		<p>K2.04 Afstemmen op kind en groep (15)</p>	
<p>K2.06 Kritisch onderwijs maken (10)</p>			<p>K2.07 Creatief denken en handelen (10)</p>
Vrije minor deel 1 (10) vrijstelling			
stage*			

Het curriculum van jaar 3 en 4 van Pabo-ALO was ten tijde van de visitatie nog in ontwikkeling.

⁸ VR=vrijstelling